

ПРАВО ТА ПРАВООХОРОННА ДІЯЛЬНІСТЬ В УМОВАХ СУЧАСНИХ БЕЗПЕКОВИХ ВИКЛИКІВ

УДК 342.95+351.74+341.31

DOI: 10.31733/15-03-2024/1/26-28

Олександр МОРГУНОВ

ректор Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, професор,
заслужений тренер України

ВЗАЄМОДІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ З ІНШИМИ ПРАВООХОРОННИМИ ОРГАНАМИ ТА ОРГАНАМИ МІСЦЕВОЇ ВЛАДИ ЯК ЗАПОРУКА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКОВОГО СЕРЕДОВИЩА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

З початком збройної агресії росії та повномасштабного вторгнення на територію України, а також підписанням Указу Президента України від 24 лютого 2022 р. № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні» [1] нагальними стали питання налагодження оперативної та ефективної взаємодії Національної поліції з іншими правоохоронними органами та органами місцевої влади з метою забезпечення безпекового середовища. З плином дворічного супротиву збройній агресії ці питання не стали менш актуальними. На сьогодні маємо більш злагоджений алгоритм взаємодії Національної поліції з органами місцевої влади та іншими правоохоронними органами, ніж у довоєнний час, а саме: зі Службою безпеки України, підрозділами ТРО ЗСУ, які виконують бойові завдання, Військовою службою правопорядку Збройних Сил України, Державною прикордонною службою України, територіальними підрозділами судово-медичних експертиз Міністерства охорони здоров'я України, Національним комітетом Червоного Хреста України, а також з волонтерськими організаціями, що ведуть облік безвісти зниклих, полонених та беруть участь у їх розшуку, звільненні.

Правова основа взаємодії Національної поліції з органами місцевої влади та іншими правоохоронними органами у сфері забезпечення публічної безпеки громад в умовах воєнного стану урегульована окремими положеннями Конституції України [2], законами України «Про правовий режим воєнного стану» [3], «Про місцеве самоврядування в Україні» [4], «Про Національну поліцію» [5], «Про військово-цивільні адміністрації» [6], «Про національну безпеку України» [7].

Однак наведені законодавчі акти лише в загальному окреслюють окремі напрями взаємодії Національної поліції з органами місцевої влади та іншими правоохоронними органами без конкретизації форм та механізмів їх реалізації, у зв'язку з цим дискусія щодо проблем законодавчого забезпечення такої взаємодії зосереджена в площині адміністративно-правової науки та науки державного управління та є триваючою.

Не вдаючись у дискусію щодо правових засад, форм та методів взаємодії Національної поліції з органами місцевої влади та іншими правоохоронними органами в період дії режиму воєнного стану, виокремимо рівні такої взаємодії:

1) перший – внутрішній, що полягає в узгодженні діяльності з суб'єктами, які безпосередньо здійснюють боротьбу з тероризмом всередині єдиної державної системи запобігання, реагування і припинення терористичних актів та мінімізації їхніх наслідків;

2) другий – зовнішній, тобто узгодження діяльності з іншими рівноправними, незалежними один від одного органами державної влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями незалежно від підпорядкованості і форми власності, а також громадськістю.

До форм взаємодії Національної поліції України з громадськістю, зокрема у період дії режиму воєнного стану, можна віднести: 1) залучення громадськості до участі у

правозахисній роботі; 2) участь громадян у підтриманні публічної безпеки та порядку; 3) інформування громадянами поліції про вчинені або ті, що готуються, злочини та осіб, причетних до їх вчинення (готування); 4) організаційну допомогу інформативного характеру з приводу розшуку безвісти зниклих осіб; 5) участь громадськості в підвищенні кваліфікації поліцейських щодо формування знань вузькогалузевої спрямованості для задоволення потреб населення; 6) надання матеріально-технічної підтримки з метою удосконалення діяльності поліції; 7) реалізацію програм правового та патріотичного виховання населення; 8) формування кадрового потенціалу для органів Національної поліції завдяки реалізації спільних проєктів для молоді, яка прагне до вивчення правової, військово-спеціальної та фізичної підготовки тощо.

До основних ознак взаємодії Національної поліції з іншими суб'єктами забезпечення публічної безпеки в умовах воєнного стану необхідно віднести такі: відносини, що виникають між суб'єктами забезпечення публічної безпеки, є адміністративно-правовою взаємодією, яка попередньо може ґрунтуватися на управлінській діяльності з координації у межах єдиної державної системи запобігання, реагування і припинення терористичних актів та мінімізації їхніх наслідків; суб'єктів взаємодії об'єднує єдина мета щодо виконання спільних завдань; взаємодія полягає в узгодженні дій суб'єктів за цілями, часом, місцем проведення і програмою, наслідком чого має бути підвищення ефективності їхньої діяльності; поліція щодо забезпечення публічної безпеки в умовах воєнного стану взаємодіє з іншими суб'єктами боротьби з тероризмом (основними серед яких виступають суб'єкти, які безпосередньо здійснюють боротьбу з тероризмом у розумінні Закону України «Про боротьбу з тероризмом»), органами державної влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями незалежно від підпорядкованості і форми власності, громадськістю; взаємодія між суб'єктами боротьби з тероризмом відбувається на державному та регіональному рівнях за функціональним та територіальним принципами; взаємодія суб'єктів забезпечення публічної безпеки має два напрями: внутрішній – узгодження діяльності з суб'єктами, які безпосередньо здійснюють боротьбу з тероризмом всередині єдиної державної системи запобігання, реагування і припинення терористичних актів та мінімізації їхніх наслідків; зовнішній – узгодження діяльності з іншими рівноправними, незалежними один від одного органами державної влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями незалежно від підпорядкованості і форми власності, а також громадськістю; взаємодія між елементами єдиної державної системи запобігання, реагування і припинення терористичних актів та мінімізації їхніх наслідків ґрунтується на організаційній діяльності колегіального координаційного органу, а саме: Антитерористичного центру при Службі безпеки України – на рівні єдиної державної системи, Міжвідомчої координаційної комісії Антитерористичного центру при Службі безпеки України – у межах функціональної підсистеми, координаційних груп Антитерористичного центру при регіональних органах Службі безпеки України – на рівні територіальної підсистеми; процес взаємодії Національної поліції України з іншими суб'єктами забезпечення публічної безпеки має власну нормативно-правову базу; взаємодія Національної поліції України з іншими суб'єктами забезпечення публічної безпеки направлена на захист прав, свобод та забезпечення безпеки громадян, запобігання і припинення терористичних актів та інших правопорушень; під час взаємодії кожен із взаємодіючих суб'єктів діє в межах визначених повноважень (наданих прав), що є основою для вибору форм та методів їхньої діяльності.

Ґрунтуючись на встановлених вище ознаках, під взаємодією Національної поліції України з іншими суб'єктами забезпечення публічної безпеки під час воєнного стану необхідно розуміти засновану на законодавчих та підзаконних нормативних актах узгоджену за цілями, часом, місцем проведення діяльність між суб'єктами, які безпосередньо здійснюють боротьбу з тероризмом, що впливає з організаційної діяльності спеціально створених координаційних органів, та іншими рівноправними, незалежними один від одного державними органами, органами місцевого самоврядування та громадськістю з метою їх погодженого функціонування щодо захисту прав, свобод та забезпечення безпеки громадян, запобігання і припинення терористичних актів та інших правопорушень шляхом найбільш доцільного поєднання форм і методів, властивих цим суб'єктам.

Отже, виконання поліцією завдань щодо забезпечення публічної безпеки, зокрема в умовах воєнного стану, значною мірою залежить від її взаємодії з органами, що безпосередньо здійснюють боротьбу з тероризмом, іншими органами державної влади, органами місцевого самоврядування та інституціями громадянського суспільства.

У ході такої взаємодії відбувається постійний обмін інформацією з проблемних питань та усунення факторів, що дестабілізують обстановку в регіоні, погоджуються дії з представниками громадськості, координаторами від засобів масової інформації, місцевим населенням, яке залучається до підтримання публічного порядку, державними та приватними організаціями, які надають послуги охорони, доставки тощо для ефективного контролю за оперативною обстановкою та реалізації спільних заходів у разі виникнення реальної терористичної загрози.

1. Про введення воєнного стану в Україні : Указ Президента України від 24.02.2022 № 64/2022. URL : <https://www.president.gov.ua/documents/642022-41397>.

2. Конституція України від 28 червня 1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.

3. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12 травня 2015 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>.

4. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21 травня 1997 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>.

5. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19/conv#Text>.

6. Про військово-цивільні адміністрації : Закон України від 03 лютого 2015 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 13. Ст. 87.

7. Про національну безпеку України : Закон України від 21 червня 2018 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#doc_info.

УДК 351.862.4+341.31

DOI: 10.31733/15-03-2024/1/28-30

Олексій ДНІПРОВ
заступник Керівника
Офісу Президента України,
доктор юридичних наук,
старший науковий співробітник

НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ЗАГАЛЬНОНАЦІОНАЛЬНИЙ ТА МІЖНАРОДНИЙ ВИМІРИ

Сьогодні разом з усіма глобалізаційними процесами аргументувало всьому цивілізованому світові, що питання національної безпеки держави є ключовим фактором збереження життя та свободи суспільства.

Забезпечення національної безпеки України на сьогодні, в умовах десятирічної війни та повномасштабного вторгнення РФ, набуває особливого значення. Територіально, будучи країною Європи, Україна зазнала найкровопролитнішої боротьби, звільняючи міста та села від загарбників за останні десятиліття серед європейських держав. Застосування військової сили росією проти України є не тільки міждержавним конфліктом, але й актом посягання на безпеку усього європейського континенту, що, знову ж таки наголошуємо, є безпрецедентним в історії Європи з часів Другої світової війни.

В той же час, коли порушується геополітична безпека європейських країн, в Україні російські військові жорстоко порушують права десятків, сотень, тисяч, мільйонів українських громадян. Ця загроза провокує до масового переселення українців в інші країни, міста, а бойові дії повільно знищують цивільну інфраструктуру, економіку держави.

З огляду на вищесказане вивчення проблематики національної безпеки як в глобальному вимірі, так і в межах нашої держави є нагальною необхідністю. Для розуміння того, що насамперед є пріоритетним для забезпечення національної безпеки України сьогодні, в умовах дії правового режиму воєнного стану, необхідно визначитися із самим поняттям «національна безпека», окреслити його складові, а також зовнішні та внутрішні загрози, що порушують стан національної безпеки країни.

Так, Стратегією національної безпеки України, яка затверджена Указом Президента України від 14 вересня 2020 р., визначено, що пріоритетами національних інтересів України та забезпечення національної безпеки є: відстоювання незалежності і державного